

Eupithecia inturbata nieuw voor Nederland

(Lepidoptera: Geometridae)

K. J. HUISMAN & R. DE VOS

HUISMAN, K. J. & R. DE VOS, 2001. *EUPITHECIA INTURBATA* NEW FOR THE NETHERLANDS (LEPIDOPTERA: GEOMETRIDAE). - *ENT. BER., AMST.* 61 (9): 130-131.

Abstract: *Eupithecia inturbata* is recorded as a new moth for the Dutch fauna. Two females were caught at light in the province of Zuid-Holland on two places along the dunes in 1989 and 1997. The differences with other members of the genus are shortly reviewed.

K. J. Huisman, Patrijzenlaan 4, 8091 BK Wezep.

R. de Vos, Zoölogisch Museum Amsterdam, Sectie Entomologie, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam.

E-mail: rvos@science.uva.nl.

Inleiding

Het genus *Eupithecia* vormt een grote en vrij homogene groep. Veel soorten zijn lastig te determineren, zeker als de exemplaren niet erg gaaf zijn. Vaak moeten er genitaalpreparaten worden gemaakt om zeker van een determinatie te zijn en dat vraagt veel ervaring.

Hoe nuttig het is om een dergelijk moeilijk genus van tijd tot tijd aan een veelomvattend onderzoek te onderwerpen is gebleken uit het *Eupithecia*-project waarmee de tweede auteur de ontwikkeling van de sectie Ter Haar gestimuleerd heeft. Hierbij zijn alle *Eupithecia*'s uit de grote en uit de meeste kleinere collecties bekeken en zo nodig geherdetermineerd. Van vele soorten is de verspreiding in ons land beter bekend geworden. Hierover zal nog een publicatie verschijnen.

Een nieuwe soort

Een van de meest opmerkelijke resultaten was de vondst van een soort die nieuw is voor ons land: *Eupithecia inturbata* (Hübner). Hiervan werd op 22 juli 1989 door de eerste auteur een wijfje op licht gevangen langs de duinkant te Oostvoorne, terwijl later nog een tweede wijfje gevonden werd in Ouddorp, 21 juli 1997, eveneens een lichtvangst.

Eupithecia inturbata hoort tot de kleinere soorten van het genus en moet in de systema-

tische naamlijst van Kuchlein & De Vos (1999) worden geplaatst tussen *E. tenuiata* (Hübner) en *E. haworthiata* Doubleday.

Kenmerken

De vlinder is op het uiterlijk wel van bovengenoemde soorten te onderscheiden, maar zoals vaker is het dan wel nodig dat men heel gaaf materiaal heeft en het liefst een kleine serie.

Eupithecia inturbata maakt een bruinachtig grijze indruk, met een iets okergele bijtint, die vaak het duidelijkst uitkomt in het middenveld (fig. 1). De tekening is in het algemeen goed ontwikkeld, ook op de achtervleugels. Op de voorvleugel is de golflijn duidelijk zichtbaar, in de tornus iets meer geprononceerd. In het achterrandsveld is er een aanduiding van drie donkere vlekjes, één aan de apex, één in het bovenste derde deel en één iets grotere vlek bij de tornus (Culot, 1919-1920). De soort heeft een duidelijke donkere middenstip (stigma-vlek) op de voorvleugel.

Eupithecia tenuiata is meestal donkerder grijs en heeft meer afgeronde voorvleugels. *Eupithecia haworthiata* is wat donkerder en bruiner, terwijl de eerste segmenten van het achterlijf aan de bovenkant en opzij een roodachtige of oranje bijkleur hebben. Deze soort heeft hoogstens een vage aanduiding van een stigmavlek. *Eupithecia plumbeolata*

Fig. 1. *Eupithecia inturbata* ♀.

(Haworth) is lichter, meer egaal bruinachtig, vrijwel zonder middenstip en golflijn.

Door de geringe grootte zou ook verwarring op kunnen treden met *Gymnoscelis rufifasciata* (Haworth), maar die soort heeft spitsere voorvleugels en bij duidelijk getekende exemplaren zijn altijd donkere vlekjes te zien aan de binnenzijde van de tweede dwarslijn in het bovenste gedeelte, terwijl de hele voorvleugel vaak een roodachtige gloed heeft.

Biologie en verspreiding

De rups van *E. inturbata* leeft in mei en begin juni op de knoppen en de bloemen van spaanse aak (*Acer campestre* L.). De vlinder vliegt in één generatie, in juli en augustus. Het ei overwintert (Juul, 1948; Weigt, 1976, 1977; Koch, 1984).

De vlinder is bekend uit de ons omringende landen. In Groot Brittannië is hij verbreid in grote delen van Engeland en Wales (Skinner, 1984). In Duitsland is de soort verbreid, maar lokaal; in Noord-Duitsland zou hij zelfs ontbreken (Forster & Wohlfahrt, 1981). Dit laatste is opmerkelijk, omdat *E. inturbata* in Denemarken uit 10 van de 11 districten vermeld wordt (Karsholt & Nielsen, 1998). Ook uit België was de vlinder bekend (De Prins, 1998), zodat het te verwachten was dat de

Nederlandse lacune vroeg of laat opgevuld zou worden.

Literatuur

- CULOT, J., 1919-1920. *Noctuelles et Géomètres d'Europe*, Vol. 4, *Géomètres* 2: 1-167. (Reprint edition, 1987) Apollo Books, Svendborg.
- FORSTER, W. & TH. A. WOHLFAHRT, 1981. *Die Schmetterlinge Mitteleuropas, Spanner (Geometridae)*: 1-364. Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- JUUL, K., 1948. *Nordens Eupithecier*: 1-145. Gravers Andersen, Aarhus.
- KARSHOLT, O. & P. S. NIELSEN, 1998. *Revideret katalog over de danske Sommerfugle*: 1-144. Entomologisk Forening & Lepidopterologisk Forening, København.
- KOCH, M., 1984. *Wir bestimmen Schmetterlinge*: 1-792. Neumann-Neudamm, Melsungen.
- KUCHLEIN, J. H. & R. DE VOS, 1999. *Geamoteerde naamlijst van de Nederlandse vlinders*: 1-302. Backhuys Publishers, Leiden.
- PRINS, W. DE, 1998. Catalogue of the Lepidoptera of Belgium. – *Documents de Travail de l'Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique* 92: 1-236.
- SKINNER, B., 1984. *Colour identification guide to moths of the British Isles*: 1-267. Viking, London.
- WEIGT, H. J., 1976. Die Blütenspanner Westfalens (Lepidoptera Geometridae). Teil 1. Die Imagines und ihre Verbreitung. – *Dortmunder Beiträge zur Landeskunde* 10: 61-154.
- WEIGT, H. J., 1977. Die Blütenspanner Westfalens (Lepidoptera Geometridae). Teil 2. Die Raupen und ihre Futterpflanzen. – *Dortmunder Beiträge zur Landeskunde* 11: 41-98.